

Välfärd och valfrihet

Det finns ett gammalt populärt talesätt som heter att Sverige är frihetens stamort på jorden. Vi svenskar tycker om att tänka på oss själva och vårt land i dessa termer. Arvet från biskop Thomas Frihetssång och dalkarlarnas sturska självständighet vårdar vi gärna.

Och visst har Sverige under skeden av sin historia haft mindre av förtryck och mer av frihet för sina medborgare än andra med oss jämförbara västeuropeiska länder. Trälsystemet som existerade i Sverige förlorar sig någonstans i den svenska historiens tidiga gryning. Feodalsystemet med dess livegna bönder etablerades aldrig i Sverige. Bondeståndets självklara frihet och myndighet är en viktig förklaring till vår känsla för friheten som en naturlig del av vårt nationella arv.

Men hur står det till med friheten i dagens svenska samhälle? Står vi oss fortfarande väl i jämförelse med övriga västeuropeiska nationer? Svaret måste tyvärr bli nej. Sverige har hamnat i en process, där det offentliga och olika korporationers tillväxt har blivit sådan att den enskildes livsutrymme och valmöjligheter förträngs.

I Sverige får vi inte fritt välja läkare. Det får man i Danmark. I Sverige har föräldrarna inget fritt val mellan olika skolor. Det har föräldrarna i Danmark. I Sverige får ett företag inte anlita en hantverkare om denne inte är med i facket. I Sverige får inte elever och föräldrar hjälpa till med sysslor i skolan, då protesterar facket. I Sverige skall det inte få finnas enskilda daghem, fritidshem, skolor eller pensionärshem. Också privata läkares och tandläkares verksamhet försvåras allt mera.

I Sverige syftar Dagmar-lagstiftningen till att stänga de få andningshål som återstår för privatvården. I centralstyrda kommunistiska Kina uppmuntrar nu myndigheterna privata initiativ, alltifrån privata apotek till sjukstugor och läkarpraktik.

En skakande illustration till vart de offentliga monopolens maktanspråk leder i Sverige är fallet Niklas. Niklas som vid hjärtstillestånd inte fick närmaste hjälp därför att landstinget beslutat att den privata läkarjouren inte skulle få larmas.

I Sverige är skattesystemet sådant att majoriteten av familjer inte kan förbättra sin ekonomi av egen kraft. Man är helt beroende av de bidrag politikerna beslutar. I Sverige är skatterna sådana att arv i form av aktier konfiskeras. I Sverige socialiseras företagen stegvis med hjälp av pengar som skattevägen tas ut ur samma företag. I Sverige tvingas en näringsidkare i konkurs därför att han måste betala en annan företagares skatteskulder.

Sverige har under socialdemokratisk ledning blivit ett land där den enskildes rörelsefrihet, bestämmanderätt och näringsfrihet starkt beskurits. I dessa hänseenden avlägsnar sig Sverige från utvecklingen i övriga Västeuropa och närmar sig de mera rigida maktstrukturerna i öst, där den enskildes roll är liten.

Socialiseringen är som mest omfattande på tjänstesektorn. Ändå är det på tjänstesektorn som valfriheten är allra väsentligast för den enskilde. Barnens skola är för föräldrarna viktigare än valet av bil. Någon form av valfrihet i vården och servicen är viktigare för den sjuke och för pensionären än valet av semes-

terresa. Det är också på tjänstesektorn fri företagsamhet och ny teknik i förening skulle kunna skapa många nya jobb och förbättra serviceutbudet. På väsentliga samhällsområden finns i dag i praktiken ingen fri etableringsrätt. Villken enskild entreprenör kan tex konkurrera med de kommunala daghemmen med deras stora statliga och kommunala subventioner?

Den socialistiska välfärdsvisionen i all sin välmening blir i sitt uniforma utförande och med sina maktanspråk till slut en

tvångströja för samhället och den enskilde. Välfärdsstaten som i sin begynnelse ökade den enskildes rörelsefrihet hotar nu med sin tyngd samma frihet.

Frågan inför framtiden är om något av dalkarlarnas sturskhet finns kvar i den svenska folksjälén. Det är vi själva som avgör om vi vill låta frihetsvindar vädra i och reformera välfärdsbygget, eller om vi stillatigande skall acceptera att vår medborgerliga valfrihet successivt beskärs.